

A szabályok szerepe

Szabályok a közösségben, iskolában, természetben, társadalomban

Kompetenciaterület:

Szociális, életviteli és környezeti kompetenciák

5. évfolyam

Programcsomag:

Én és a világ

A modul szerzői: IFA Műhely (Dr. Mihály Ottó, Dr. Falus Katalin, Jakab György, F. Kristóf Mária, Czincz Józsefné, Iván Márta, Janicsek Lajos Tamás, Kálmán Katalin, Kolláth Erzsébet, Márcz Klára, Molnár Géza, Molnár Zsuzsa, Montay Beáta, Tölgyesi Livia, Ursu Zsuzsa, Zsigmond Ottília, Zágon Bertalanné)

MODULLEÍRÁS

Ajánlott korosztály	10-11 évesek
Ajánlott időkeret	3 × 45 perc
A modul közvetlen célja	A kritikus gondolkodásnak megfelelő és érvényes szabályok szükségességének beláttatása és alkalmazásuk elsajátíttatása. A szűkebb környezetbe való beilleszkedéshez szükséges szabályok alakítása, azok elfogadása, szabálytudat kialakítása.
A modul témái, tartalma	Témák: A társadalom és gazdaság: szabályok, közösségi együttlétek Tartalom: Ember és társadalom: emberi magatartásformák és élethelyzetek megfigyelése.
Megelőző tapasztalat	Otthon és iskola; Az emberek körülöttünk
Ajánlott továbbhaladási irány	A vitatkozás szabályainak megalkotása. Szabályok gyűjtése különböző élethelyzetek esetén. Természeti, társadalmi szabályok előfordulásai. Szabályok alkotása: az iskolai házirend szerepe. A szabályok megszegésének következményei.
A kompetenciafejlesztés fókuszai	Önismerettel összefüggő kompetenciák: önállóság Önszabályozás: érzelmek kezelése, felelősségvállalás Énhatékonyság-érzés: konstruktív self-érzékelés A szociális kompetenciákhoz szükséges kognitív készségek: szabályalkotás, szabálykövetés, a cselekvés és annak következményei közötti kapcsolat felismerésének gyakorlása Társas kompetenciák: együttműködés, konfliktuskezelés
Kapcsolódási pontok	A NAT-hoz: Ember a természetben (a környezetre kifejtett emberi, társadalmi hatások elemzése, természeti törvényszerűségek megismerése, természeti rendszerek elemeinek viselkedése, a rendszerek működésének szabályai), Életvitel és gyakorlati ismeretek (közlekedéskultúra, emberi szükségletek és igények felismerése) Tantárgyakhoz: ember és társadalom; ember a természetben; életvitel és gyakorlati ismeretek Modulokhoz: Értékek a társadalomban; Felnőtté válás – a szervezetünk
Támogató rendszer	Dr. Spencer Kagan: <i>Kooperatív tanulás</i> . Önkonet Kft. Budapest, 2001 Robert Fische: <i>Tanítsuk gyermekeinket gondolkodni erkölcsről és erényekről</i> . Matthew Lipman – Ann Margaret Sharp: <i>A jelentés vizsgálata</i> . Kézikönyv a Pixi tanításához (Gyermekfilozófia).

Módszertani ajánlás

A ráhangolódás története csak a vitatkozás bevezetését szolgálja, a vitatkozás által kezdünk el szabályokról beszélgetni. Előzetesen meg kell egyezni a vitatkozás szabályaiban. Ebben az esetben nem a tartalom a lényeg, hanem a vitatkozás szabályainak rögzítése. Ha a kulturált vitát személyesen élik át a diákok, akkor annak szabályait is könnyebben magukévá teszik. Ebből a gondolatból kell oda eljutni, hogy kisebb-nagyobb közösségek együttélésének feltétele a szabályok szerint való együttélés. A ráhangolódás A, B variációja választhatóságot jelent, a téma feldolgozásakor inkább kevesebb feladatot végeztessünk, de hallgassuk meg a gyerekek véleményét. A csoportfoglalkozások során a mozgással történő véleményalkotás (véleményvonal) a témában való aktív részvételt biztosítja. A téma jó lehetőséget kínál az iskolai házirend szabályairól való beszélgetésre, ahol az életkornak megfelelően érinthetjük a jogokat és kötelelességeket. A differenciálás lehetősége a csoportok összeállításánál adott: lehetőleg heterogén csoportokat állítsunk fel, és a csoportokon belül mindenki szólaljon meg. Kerülni kell a hasonló kommunikációs készséggel rendelkező gyerekek egy csoportba kerülését, mert így a hallgatag gyerekek csak tovább hallgatnak. A modul több tanórát ölel fel, ha szükséges a megszakítás, azt a II/2 téma előtt javasoljuk. A témát a szabály fogalmának tanári közlésével javasoljuk folytatni.

Az A, B, C variánsok közül választani lehet a ráhangolódás szakaszában, az adott osztályhoz illeszkedően. Ahol már a házirend megvitatásakor előzőleg beszélgettek a szabályokról, ott ajánlatos a B vagy C variáns. A C feladatok elsősorban azoknak az osztályoknak ajánlottak, ahol sok probléma van az iskolai munkarendbe való beilleszkedéssel.

A modul mellékletei

Tanári melléklet

P1 – Útmutató

Diákmellékletek

D1 – Nehéz dolog mindenkinek eleget tenni

D2 – Szabályok felsorolása

D3 – Iskolai apróhirdetés

D4 – Szabályszegés és következményei